

Vergaderjaar 2023–2024

36 410 XVII

Vaststelling van de begrotingsstaat van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (XVII) voor het jaar 2024

Nr. 4

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 29 september 2023

Naar aanleiding van het debat Vaststelling van de begrotingsstaat van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (XVII) voor het jaar 2023, van 3 november 2022 (Handelingen II 2022/23, nr. 18 items 4 en 8), werd door uw Kamer de motie van het lid Klink aangenomen (Handelingen II 2022/23, nr. 19, item 18) die de regering verzocht om te onderzoeken hoe de *Farmer Managed Natural Regeneration* (FMNR) methode kan worden geïntegreerd als vaste component van de activiteiten die Nederland financiert ter bevordering van voedselzekerheid, het tegengaan van klimaatverandering, het bevorderen van biodiversiteit en het tegengaan van irreguliere migratie.¹ In de Kamerbrief Stappenplan Voedselzekerheid, van 23 december 2022, heeft het kabinet hierop gereageerd en aangegeven dat FMNR één van de duurzame lokale praktijken is die integraal onderdeel uitmaken van de inzet op voedselzekerheid, al naar gelang de lokale context en vraag.² In deze brief wordt de inzet op FMNR nader toegelicht, in antwoord op de specifieke vragen die tijdens de procedurevergadering van 6 juni 2023 door de vaste commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (BuHa-OS) hierover zijn gesteld.

Tevens ga ik in deze brief in op de wijze waarop is voldaan aan de motie van de leden Thijsen en Kröger over het borgen van verbetering van mondiale voedselzekerheid in nog te ontwikkelen strategieën, zoals bijvoorbeeld de Afrikastrategie en de beleidscoherentiestrategie.³ Daarnaast treft u als bijlage de tweede halfjaarlijkse rapportage over de mondiale ontwikkelingen op het gebied van voedselzekerheid aan, conform eerder verzoek van de vaste commissie BuHaOS.

¹ Kamerstuk 36 200 XVII, nr. 24

² Kamerstuk 33 625, nr. 341

³ Kamerstuk 36 180, nr. 15

Farmer Managed Natural Regeneration (FMNR)

FMNR is een vorm van boslandbouw die boeren zelf toepassen om de natuurlijke regeneratie van houtige gewassen op hun akkers te bevorderen.⁴ Door middel van selecteren, snoeien en beschermen van aanwezige stronken van bomen en struiken krijgen die de kans om weer uit te groeien. FMNR is, als een van vele ecologisch duurzame landbouwpraktijken, onderdeel van de inzet van het kabinet op voedselzekerheid.⁵

Het totale voedselzekerheidsprogramma bereikte in het verslagjaar 2022 meer dan 10 miljoen kleinschalige voedselproducenten met het oog op verbetering van hun productiviteit en inkomen.⁶ Daarbij werd op 0,7 miljoen hectare land expliciet ingezet op ecologisch duurzame landbouw, waarvan voor 290.000 hectare kon worden aangetoond dat er twee of meer duurzame praktijken werden toegepast.

Daarbinnen kan slechts bij benadering worden vastgesteld op hoeveel hectare het landgebruik mede met inzet van FMNR is verduurzaamd, aangezien er geen specifieke doelstellingen of streefwaarden met betrekking tot het realiseren van aantal hectares onder FMNR worden gehanteerd. Het gaat in elk geval om de volgende programma's/arealen:

- Pro-ARIDES: 1.200 hectare in Burkina Faso, Niger en Mali.
- 2SCALE: 4.000 hectare in Ethiopië, Niger en Nigeria.
- PromAp: 4.000 hectare in Niger.

Voor de programma's van het VN Landbouw Ontwikkelingsfonds (IFAD) en de Wereldbank in met name de Sahel/West Afrika ontbreken data over het aantal hectares specifiek onder FMNR, maar FMNR is ook hier onderdeel van de bredere inzet op duurzaam landgebruik.

Hoeveel er specifiek in FMNR is geïnvesteerd is niet vast te stellen omdat de inzet op FMNR niet apart wordt geadmistreerd. Algemeen kan worden gesteld dat FMNR vergelijkbare kosten met zich meebrengt als andere gangbare lokale technieken, zoals aanleg van stenen rijen, kleine dammen, contourbeplanting en gebruik van compost. Samen vormen die het fundament voor verdere innovaties en investeringen, zoals bijvoorbeeld in verbeterde zaden, digitale informatie, geïntegreerde gewasbescherming, mechanisatie en micro-doses kunstmest.

Al met al zijn er voldoende indicaties dat FMNR positief kan bijdragen aan bodemvruchtbaarheid, duurzaam landgebruik, agrobiodiversiteit, klimaatweerbaarheid, armoedebestrijding en voedselzekerheid. Waar relevant en effectief zal FMNR in door Nederland gefinancierde programma's dan ook onderdeel van de inzet blijven en waar gewenst mogelijk worden opgeschaald.

Mondiale voedselzekerheid binnen het BHOS-beleid

Uit de bijlage bij deze brief blijkt dat structurele voedselonzekerheid in de wereld in 2022 onverminderd hoog bleef en dat de acute honger aanzienlijk is toegenomen. Dit lag in de lijn der verwachtingen en het kabinet heeft daarom in 2022 het budget van het voedselzekerheidsprogramma voor de komende jaren structureel verhoogd. De focus van de

⁴ Boslandbouw, of *agroforestry*, is een landbouwsysteem waarbij de teelt van bomen of struiken doelbewust gecombineerd wordt met die van een landbouwgewas of het houden van landbouwdieren op eenzelfde perceel.

⁵ Zie voor een wereldwijd overzicht van (meer dan 2000) ecologisch duurzame landbouwpraktijken de *World Overview of Conservation Approaches and Technologies* website van de *United Nations Convention to Combat Desertification: WOCAT*

⁶ Home – OS Portaal 2022 | (nlontwikkelingssamenwerking.nl)

inzet op voedselzekerheid blijft gericht op de meest kwetsbare voedselconsumenten en -producenten.

Conform de motie Thijsen en Kröger is mondiale voedselzekerheid meegenomen in relevante strategieën die raken aan voedselproductie en -consumptie. Zo beoogt het Actieplan Beleidscoherentie voor Ontwikkeling bij te dragen aan voedselzekerheid door het verkleinen van de Nederlandse klimaat-, land- en watervoetafdruk en is voedselzekerheid integraal onderdeel van zowel de analyse als de actie-agenda van de Afrika-strategie. In de Internationale Klimaatstrategie van juni 2022 (voor aanname van de motie) werd reeds gerefereerd aan de inzet op klimaat-slimme landbouw, voedselsystemen en duurzame landbouwgrondstoffen, en werd aangegeven dat Nederland zich vanuit ontwikkelingssamenwerking specifiek richt op de meest kwetsbare mensen en gemeenschappen, rekening houdend met lokale behoeften, kennis en ervaringen. Ook in eventuele toekomstige strategieën zal het kabinet die lijn voortzetten, daar waar zich concrete handelingsperspectieven ten behoeve van verbetering van mondiale voedselzekerheid voordoen.⁷

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
E.N.A.J. Schreinemacher

---

⁷ Kamerstuk 36 180, nr. 15. Daarmee geeft het kabinet uitvoering aan de motie van de leden Thijsen en Kröger over het borgen van mondiale voedselzekerheid binnen de uitwerking van het BHOS-beleid.